

Føroyski verkamaðurin blivin fátækari:

20.000 krónur minni um árið

ÁKI BERTHOLDSEN

– Føroyski verkamaðurin hevur 20.000 krónur færri at liva av í ár, enn hann hevði í 1991.

– So nógv eru lórnar lækkaðar hesi seinastu seks árin.

Ella rættari: So nógv eru skattir og prísir hækkaðir hesi seks árin, at eitt verkafólk hevur bara 88.650 krónur at liva fyri í ár, afturimóti 107.838 krónum í 1991.

Í prosentum er talan um eina lækkning í keypikrafti uppá 17,8% í tóku reallønini hjá arbeiðsfólki.

Hetta stendur alt í eini kanning, sum John Jacobsen hevur gjørt fyri Føroya Arbeiðarafelag hevur gjørt uppundir aðalfundin í dag og í morgin, og -ikki minst- uppundir sáttmálasamráðingarnar, sum verða um ein góðan mánaða.

Kanningin byrjar á eini samskattað hjún við tveimur børnum. Hetta er roknað við einum varisligum prívokstri uppá 3%, og at lórnar koma at standa ístað eftir 1. mai.

Eitt verkafólk, sum hevur arbeiði hvønn dag, 40 tímar um vikuna, kemur at forvinna 153.600 krónur í ár. Men tá ið skattir og onnur gjöld eru farin burturav, eru 106.300 krónur eftir.

Í 1991 hevði sama fólk 107.900 krónur eftir, ella 1.600 fleiri

hvussu nógvá sama slag varu, ein tímaløntur kann keypa í 1997, afturimóti 1991.

Kanningin visir, at lønin er tann sama í 1997, sum í 1991. Ella rættari er at siga, at hon er hækkað 400 krónur hesi árin, tí hon fór eitt sindur upp 1. mai 1991.

Men afturfyrir hækkaði skatturin, helst kommunuskatturin, nógv frá 1991 til 1995. Men síðani er skatturin, helst landsskatturin aftur minkaður nógv.

Somuleiðis gjørdi mvg, at ein annars samligur prívokstur bleiv heilt stórir tá ið avtornaði.

Samanumtikið visir kanningin hjá FA, at reallønin hjá einum løntakara minkaði heili 23% frá 1991 til 1995.

Síðani er hon hækkað eitt sindur aftur, men verða árin frá 1991 til 1996 tikin undir einum, er reallønin minkað 19,7%.

Orsøkin er státtalætti, helst í landsskattinum.

Í ár er landsskatturin aftur lækkaður, og verða árin frá 1991 til 1997 tikin undir einum, er minkingin í reallønin 17,8%.

Mest samskattað hjún

Tímalønin hevur staðið í stað síðani 1. mai 1991.

Hon er nú 75,86 krónur um tíman.

– Hinvegin er skatturin nógv broyttur síðani 1991.

– Í 1993 varð bæði løn-

– Men bæði í 1996 og í ár, er skattastigin broyttur til frama fyri eina vanliga arbeiðaraløn.

Kanningin visir, at samantlagt eru skattir og ymisk gjöld hækkað 2.100 krónur í 1997, afturimóti 1991.

Tað eru 4,5%.

Landsskatturin er lækkaður 6.800 krónur, úr 26.900 í 1991, niður í 20.100. Tað eru 25%.

Men hinvegin er kommunuskatturin hækkaður heilar 3.900 krónur, ella 21%.

Hann hækkaði úr 18.400 krónum í 1991, uppá 22.300 krónur í 1997.

Sostatt lækkaði beinleiðis skatturin samantlagt 2.900 krónur frá 1991 til 1997.

Men afturat skattinum kom so 4.200 krónur í gjalddið til ALS, sum ikki var í 1991 og næstan 800 krónur í samhaldsfasta, sum heldur ikki var til í 1991.

Tvs, at skattir og gjöld hækkaði tilsamans 2.100 krónur hesi sjey árin.

Mvg ger enda á øllum

Kanningin hjá Føroya Arbeiðarafelag visir, at meðan skattahækkingin ikki er so ógvuslig, eru tað prívokstururin hesi árin, sum heilt spíllir spælið hjá teimum tímaløntum.

Serliga er tað mvg, sum kom í 1993, sum gjørdi, at prívokstururin er blivin so ógvusligur.

Tilsamans hevur prívokstururin frá 1991 til 1997

Ingeborg Vinther hevur verið í nevndini í Føroya Arbeiðarafelag í 20 ár nú. Formaður hevur hon verið í 20 ár. Nú brynjar hon seg til at taka eitt tór afturat. Á aðalfundinum í dag, og í morgin, stendur hon, og tveir aðrir nevndarlimir í FA fyri vali

Fer at royna seg einaferð afturat

ÁKI BERTHOLDSEN

Aðalfundurin hjá Føroya Arbeiðarafelag í ár verður tann fjórmentasti nakrantíð.

Í greinini yvirav, hava vit gjørt eina grova skitsu av hvussu, tey figgarligu korini eru versnað seinastu árin hjá einum vanligum tímaløntum verkafólki.

Hóast skitsan er grov, er myndin, sum hómast burtur henni einki serlig.

Vanligi føroyski arbeiðarinn er blivin heilar 20.000

krónur fátækari uppá bara hesi seinasti sjei árin frá 1991 til 1997.

Hetta er kanska ein orsøk til, at so nógv fólk ætla sær á aðalfundin í FA, sum verður í felagshúsinum í allan dag og allan morgin.

Ingeborg Vinther sigur, at eini 130 fólk hava meldað seg til aðalfundin í ár, og tað er væl meiri, enn tað plagar.

Bara einaferð hevur tað líkt hesum, og tað var á 70 ára hátíðarlaga aðalfundinum í fjór, tá ið eisini útlendskir gestir vóru við.

Aðalfundurin verður settur klokkan 10 í morgun og heldur fram í allan dag.

Í kvøld verður borðhald og hugnaløta.

Men í morgin klokkan 10 verður lagt til brots aftur, og væntandi verður fundurin til langt út á seinna-partin.

Ingeborg Vinther sigur, at fundarskráin fyri aðalfundin í ár, er tann drúgvasta, hon veit um.

Sjálv hevur nevndin nógv mál at bera fram fyri aðalfundinum. Men harafturat eru eisini nógv ymisk uppskot konin frá lokalfeløgum, um ymisk mál, sum tey vilja hava meginfelagið at arbeiða fyri.

Ingeborg vinther sigur, at eitt høvuðsmál á aðalfundinum verður óivað dómrin í gerðarrættinum herfyri um uppsagnartíð hjá tímaløntum.

– Arbeidsgevarar hava ongantíð mótmælt, at bara arbeiðsdagar skulu roknað uppá uppsagnartíðin: 10 arbeiðsdagar hjá tí, sum hevur

arbeitt í styttri enn tvey ár og 14 dagar hjá hinum. Men í sambandi við uppsagnirnar hjá iskvirking í Fuglafjørði fall dómur, um, at vikuskiftini skulu teljast upp.

– Hetta er heilt avgjørt uppá sáttmálasamráðingum, sigur formaðurin í FA.

Eitt uppskot, sum skal viðgerðast, er at fáa FA at arbeiða fyri eini eftirlønarskipan a la Havnar Arbeidsmannafelag.

Á aðalfundinum hetta vikuskiftið stendur Ingeborg Vinther sjálf fyri valið til formanssessin í FA. Afturat henni standa eisini Kári Jacobsen í Vági og Elias Hansen á Skála fyri valið.

Tey stilla øll try upptætt. Ingeborg Vinther sigur, at tað mest umráðandi hjá arbeiðararørsluni komandi ár, verður at gera tað liviligst hjá verkafólki.

– Eitt er lønin, men ein stórir trupulleiki er, at ov fáir arbeiðstímar eru. Ingeborg Vinther sigur, at tað má heilt avgjørt gerast okkurt fyri at forða fyri, at so nógvur fiskur fer óvirkaður av landinum.

Tað kann væl verða, at vit koma við eini niðurstøðu á fundinum um at gera okkurt við hetta vandamáli.

– Annars hava vit roynt, men vit hava ikki so frægt sum fingið svar úr landsstýrinum til tey brøv, vit hava sent teimum um hetta, sigur Ingeborg Vinther.

Annars væntar hon, sáttmálasamráðingarnar, sum standa fyri stávi, verður eitt høvuðsmál á aðalfundinum

	1991	1997	Vokstur 1991-97	
			kr.	%
Arslon	153.175	153.613	438	0,3
Skattur og gjöld fílt	45.317	47.351	2.034	4,5
Tok árs-løn	107.858	106.262	1.596	- 1,5
Prívokstur	0	17.612	17.612	19,9
Tok realárløn	107.838	88.650	-19.208	-17,8

Soleiðis sær roknistykki út hjá einum vanligum, føroyskum húski. Hendan talvan visir gongdina í tóku reallønini hjá einum tímaløntum fóroyingi frá 1991 til 1997. Sum stað sæst, er keypikraftin minkað næstar 20.000 krónur hesi árin. Keypikraftin visir, hvussu nógvá varu, tí kanst keypa, tá alt er drigið frá, bæði skattur, tollur, mvg og onnur gjöld og prívokstururin er roknaður uppá.

Talvan sísir, at skatturin er hækkaður eitt lítið sindur. Men tað er kommunuskatturin, sum er hækkaður, tí landsskatturin er lækkaður, men tað sum spíllir alla myndina, er serliga mvg, sum hevur hevur gjørt okkum nógv fátækari.

Gongur upp og niður- mest niður

Kanningin er gjørd fyri at lýsa gongdina í tóku reallønini-keypikrafti-hjá tímaløntum í 1991 til 1997.

Reallønin er tað, sum er eftir at brúka, tá ið ymsir skattir, prívokstur o.a. er drigið frá.

Tvs, at kanningin visir,

takarafrádrátturin og persónsfrádrátturin, eins og sjálvur skattastigin varð broyttur.

– At persónsfrádrátturin fall burtur, rakti serliga samskattað hjún. Harafturat varð eykaskattur kravdur av inntøkum omanfyri 140.000 krónum bæði í 1993 og í 1994.

verið sløk 20%.

Sjálvur prívokstururin hevur verið samuligur, í millum 0,5%, uppá 3% um árið.

Men í 1993 kom mvg og av tí sama var prívokstururin heili 6,8% hetta árið.

Tilsamans hevur prívokstururin verið 17.600 krónur frá 1991 til 1997.